

Управління НКРЕКП у м. Києві
та Київській області
«___» _____ 2020 р.

УТОЧНЕНО

Голові НКРЕКП
Членам НКРЕКП

Обґрунтування
до проекту постанови НКРЕКП «Про накладення штрафу
на НЕК «УКРЕНЕРГО» за порушення Ліцензійних умов провадження
господарської діяльності з передачі електричної енергії та здійснення заходів
державного регулювання»

Комісією НКРЕКП з перевірки, на підставі постанови НКРЕКП від 17 січня 2020 року № 196 «Про проведення позапланової виїзної перевірки дотримання НЕК «УКРЕНЕРГО» Ліцензійних умов з передачі електричної енергії», з урахуванням листа Державної регуляторної служби України від 21 грудня 2019 року № 9476/0/20-19, посвідчення на проведення позапланової виїзної перевірки від 22 січня 2020 року № 69 було проведено позапланову виїзну перевірку в частині виконання ПРИВАТНИМ АКЦІОНЕРНИМ ТОВАРИСТВОМ «НАЦІОНАЛЬНА ЕНЕРГЕТИЧНА КОМПАНІЯ «УКРЕНЕРГО» (код ЄДРПОУ 00100227) Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з передачі електричної енергії, затверджених постановою НКРЕКП від 09 листопада 2017 року № 1388 (далі – Ліцензійні умови з передачі), за результатами якої складено [Акт від 18 лютого 2020 року № 61](#), який розміщено на офіційному веб-сайті НКРЕКП в мережі Інтернет.

Перевірка ліцензованої діяльності ПРИВАТНОГО АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «НАЦІОНАЛЬНА ЕНЕРГЕТИЧНА КОМПАНІЯ «УКРЕНЕРГО» (далі – НЕК «УКРЕНЕРГО», Товариство, ліцензіат) здійснювалась за період діяльності з 01 липня 2019 року по 04 лютого 2020 року.

НЕК «УКРЕНЕРГО» листами від 25.02.2020 № 01/7519, від 23.03.2020 № 01/11152 та від 24.03.2020 № 01/11235 надало свої пояснення щодо виявлених та зафіксованих Актом позапланової перевірки від [18 лютого 2020 року № 61](#) порушень.

Так, зазначеним Актом позапланової перевірки встановлено наступні порушення:

№ п/п	Виявлене порушення	Суть порушення
1	підпункту 32 пункту 2.3 Ліцензійних умов з передачі	щодо обов'язку ліцензіата придбавати послуги з балансування відповідно до правил ринку на підставі договорів, укладених на основі типового договору, про участь у балансуєчому ринку, що затверджується НКРЕКП, зокрема додатком 1 до Правил ринку, затверджених постановою НКРЕКП від 14 березня 2018 року № 307, яким передбачено проведення розрахунків з СВБ у порядку та в терміни, визначені Правилами ринку, а саме пунктом 7.6.4 Правил ринку, щодо здійснення оплати платіжного документа з банківського рахунку АР на банківський рахунок учасника ринку протягом трьох банківських днів з дати направлення рахунка <i>(Акт, стор. 4 - 9)</i>
Щодо звернення від Відокремленого підрозділу «Енергоатом – Трейдинг» ДП «НАЕК «ЕНЕРГОАТОМ» Згідно із вимогами пункту 1 статті 75 Закону України «Про ринок електричної енергії»		

розрахунки за електричну енергію та послуги, що надаються на ринку електричної енергії, між учасниками цього ринку здійснюються в грошовій формі відповідно до укладених договорів у порядку, визначеному цим Законом, правилами ринку, правилами ринку "на добу наперед" та внутрішньодобового ринку.

Згідно із пунктом 4 статті 75 Закону України «Про ринок електричної енергії» постачальники послуг з балансування та сторони, відповідальні за баланс, у яких виникли зобов'язання перед оператором системи передачі в результаті діяльності на балансуєчому ринку, вносять плату за електричну енергію виключно на поточний рахунок із спеціальним режимом використання оператора системи передачі в одному з уповноважених банків.

Водночас, кошти з поточного рахунка із спеціальним режимом використання оператора системи передачі перераховуються відповідно до правил ринку на поточні рахунки постачальників послуг з балансування та сторін, відповідальних за баланс, крім електропостачальників.

Згідно п.7.6.4. Правил ринку затверджених Постановою НКРЕКП від 14 березня 2018 року № 307 оплата платіжного документа з банківського рахунку АР на банківський рахунок учасника ринку здійснюється **протягом трьох банківських днів з дати направлення рахунка.**

Комісією з проведення перевірки встановлено наступне:

НЕК «Укренерго» 07 серпня 2019 року в АТ «Ощадбанк» було відкрито **поточний рахунок із спеціальним режимом використання** для здійснення розрахунків - №26032300813715 в гривні (UA583004650000026032300813715).

Між НЕК «Укренерго» як оператором системи передачі, адміністратором розрахунків (далі – ОСП, АР) та ВП «Енергоатом – Трейдинг» ДП «НАЕК «ЕНЕРГОАТОМ», як стороною відповідальною за баланс (далі - СВБ) укладено Договір про врегулювання небалансів електричної енергії від 17.04.2019 №0063-01012/21-150-08-19-00025.

У системі MMS **23.10.2019** були **сформовані рахунки-фактури** за електричну енергію для врегулювання небалансів за період з 01.10.2019 по 10.10.2019 (I декада жовтня 2019 року) на суму 26 364 704,51 грн (з врахуванням ПДВ).

ВП «Енергоатом – Трейдинг» ДП «НАЕК «ЕНЕРГОАТОМ» **направлено** до НЕК «Укренерго» **лист від 24.10.2019** №50-05/1675 **щодо оплати рахунків-фактур** за небаланси за Договором (вх. НЕК «Укренерго» №48250/01 від 24.10.2019).

Оплата повинна була проведена протягом трьох банківських днів, тобто, **до 29.10.2019.**

У системі MMS **02.11.2019** були **сформовані рахунки-фактури** за електричну енергію для **врегулювання небалансів** за період з 11.10.2019 по 20.10.2019 (II декада жовтня 2019 року) на суму 66 248 954,22 грн (з врахуванням ПДВ).

ВП «Енергоатом – Трейдинг» ДП «НАЕК «ЕНЕРГОАТОМ» **направлено** до НЕК «Укренерго» **лист від 04.11.2019** №50-05/1723 **щодо оплати рахунків-фактур** за небаланси за Договором (вх. НЕК «Укренерго» №50376/01 від 04.11.2019).

Оплата повинна була проведена протягом трьох банківських днів – **до 07.11.2019.**

Станом на **08.11.2019** НЕК «Укренерго» не здійснено розрахунків за електричну енергію для врегулювання небалансів за I та II декаду жовтня 2019 року.

Комісією з проведення перевірки встановлено, що протягом періоду з 23.10.2019 по 08.11.2019 **середній залишок** на рахунку UA583004650000026032300813715 для проведення розрахунків на балансуєчому ринку становив – **205 139 364,9** грн, при цьому НЕК «Укренерго» **проведено виплат сторонам відповідальним за баланс (далі – СВБ) та постачальників послуг з балансування (далі – ППБ) на суму – 1 193 790 670,79** грн та отримано від СВБ та ППБ коштів на суму – 740 144 850,35 грн.

При цьому, згідно із випискою по рахунку UA583004650000026032300813715 за період з 01.11.2019 по 01.11.2019 - вхідний залишок на рахунку становив 9 482 112,96 грн, Д-т 0,00 грн, К-т 131 289,40 грн, вихідний залишок 9 613 402,36 грн.

Інформація про залишок коштів на рахунку UA583004650000026032300813715 в період з 23.10.2019 по 08.11.2019

Дата	ДТ(+)	КТ (-)	Залишок на рахунку, грн
23.10.2019	131 643 256,72	1 862 844,26	353 720 328,86
24.10.2019	138 787 513,82	11 175 017,98	226 107 833,02
25.10.2019	35 91 387,10	350 222 304,82	540 415 750,74
26.10.2019	0,00	0,00	540 415 750,75
27.10.2019	0,00	0,00	540 415 750,76
28.10.2019	56 656 613,91	58 140 321,44	541 899 458,00
29.10.2019	291 329 068,26	7 488 232,81	258 058 622,82
30.10.2019	255 371 588,04	649 593,64	3 336 628,42
31.10.2019	0,00	304 491,54	3 641 119,96
01.11.2019	226 748,66	6 067 741,66	9 482 112,96
02.11.2019	0,00	0,00	9 482 112,97
03.11.2019	0,00	0,00	9 482 112,98
04.11.2019	0,00	131 289,40	9 613 402,36
05.11.2019	444844,36	112 467 953,45	121 636 511,45
06.11.2019	54 042 630,17	189 745 058,54	257 338 939,82
07.11.2019	226 184 867,76	1 758 618,85	32 912 690,91
08.11.2019	3 633 996,35	131 381,96	29 410 076,52

Фактично платежі НЕК «Укренерго» на користь ВП «Енергоатом-Треїдинг» ДП «НАЕК «ЕНЕРГОАТОМ» за електричну енергію з метою врегулювання небалансів (за період 01-10.10.2019 та 11.10-20.10.2019) були проведені **15.11.2019** та **25.11.2019** відповідно.

Дата платежу	Призначення платежу	Сума , грн з ПДВ
за е/е з метою врегулювання небалансів (за 01-10.10.2019)		
15.11.2019	згідно р/ф 2310201900056 від 23.10.2019	293 464,40
15.11.2019	згідно р/ф 2310201902546 від 23.10.2019	1 329 644,82
15.11.2019	згідно р/ф 2310201902271 від 23.10.20 9	1 543 838,44
15.11.2019	згідно р/ф 2310201900336 від 23.10.2019	1 696 743,36
15.11.2019	згідно р/ф 2310201900614 від 23.10.2019	2 938 093,26
15.11.2019	згідно р/ф 2310201901441 від 23.10.2019	3 048 458,52
15.11.2019	згідно р/ф 2310201901165 ві 23.10.2019	3 141 486,65
15.11.2019	згідно р/ф 2310201901994 від 23.10.2019	3 468 704,11
15.11.2019	згідно р/ф 2310201901717 від 23.10.2019	3 878 419,26
15.11.2019	згідно р/ф 2310201900890 від 23.10.2019	5 025 851,69
		26 364 704,51
за е/е з метою врегулювання небалансів (за 11-20.10.2019)		
25.11.2019	згідно р/ф 0211201901028 від 2.11.2019	1 602 560,93
25.11.2019	згідно р/ф 0211201902136 від 02.11.2019	2 165 323,98
25.11.2019	згідно р/ф 0211201901582 від 02.11.2019	2 737 861,09
25.11. 019	згідно р/ф 0211201900476 від 02.11.2019	2 865 794,26
25.11.2019	згідно р/ф 0211201901305 від 02.11.2019	3 622 671,83
25.11.2019	згідно р/ф 0211201901859 від 02.11.2019	4 470 527,52
25.11.2019	згідно р/ф 0211201902413 від 02.11.2019	7 821 255,22
25 11.2019	згідно р/ф 0211201900752 від 02.11.2019	10 244 790,41
25.11.2019	згідно р/ф 0211201902690 від 02.11.2019	10 758 608,93
25.11.2019	згідно р/ф 0211201900200 від 02.11.2019	19 959 560,06
		66 248 954,23
ВСЬОГО		92 613 658,74

Комісією з проведення перевірки встановлено, що НЕК «Укренерго» було здійснено оплату рахунків за електричну енергію з метою врегулювання небалансів на користь ВП

«Енергоатом-Трейдинг» ДП «НАЕК «ЕНЕРГОАТОМ» з банківського рахунку АР за період **01-10.10.2019** через 16 банківських днів з дати направлення рахунка (тобто із перевищенням на **13 банківських днів** від встановленого триденного терміну оплати), а за період **11-20.10.2019** через 15 банківських днів з дати направлення рахунка (тобто із перевищенням на **12 банківських днів** від встановленого триденного терміну оплати).

Поясненнями НЕК «УКРЕНЕРГО», наданими листами від 25.02.2020 № 01/7519 та від 23.03.2020 № 01/11152, ліцензіат вказав на неможливість здійснення своєчасних розрахунків з ППБ та СВБ, що є наслідком заборгованості перед оператором системи передачі СВБ, які виникли з початку роботи нового ринку електроенергії.

При цьому, відповідно до ст. 75 Закону України «Про ринок електричної енергії» ППБ та СВБ, у яких виникли зобов'язання перед оператором системи передачі в результаті діяльності на балансуєчому ринку, вносять плату за електричну енергію виключно на поточний рахунок із спеціальним режимом використання оператора системи передачі в одному з уповноважених банків. Водночас, кошти з поточного рахунку із спеціальним режимом використання оператора системи передачі перераховуються відповідно до правил ринку, зокрема, на поточні рахунки ППБ та СВБ, крім електропостачальників.

Таким чином, оператор системи передачі може розраховуватись з ППБ та СВБ, виключно з поточного рахунку із спеціальним режимом використання. При цьому оператор системи передачі може вносити на свій поточний рахунок із спеціальним режимом використання кошти з власного поточного рахунку, лише з метою здійснення розрахунків з ППБ та СВБ під час врегулювання системних обмежень.

Крім того, враховуючи принцип недискримінаційності, вся наявна сума на поточному рахунку зі спеціальним режимом використання ОСП розподіляється всім ППБ та СВБ, яким НЕК «УКРЕНЕРГО» заборгувало за цей період, пропорційно до суми боргу кожної СВБ та/або ППБ та відповідно до наданих рахунків на оплату і проведених оплат з боку СВБ та/або ППБ.

пункту 2.2 Ліцензійних умов з передачі

в частині обов'язку ліцензіата здійснювати господарську діяльність відповідно до Закону України «Про ринок електричної енергії», інших нормативно-правових актів, що регулюють функціонування ринку електричної енергії, а саме не врахування відповідно до пункту 4.19.2 Правил ринку в якості балансуєчої енергії, яка врегулює та усуває системні обмеження, та відповідно до пункту 5.14.2 Правил ринку в частині не врахування під час складання розрахунків за небаланс електричної енергії з урахуванням обсягів купівлі-продажу електричної енергії, графіків відпуску/відбору диспетчерських команд балансуєчого ринку, цін небалансу електричної енергії і сертифікованих даних комерційного обліку

(Акт, стор. 10-13)

Щодо звернення ПРАТ «УКРГІДРОЕНЕРГО»

Відповідно до п. 1.1.2. Правил ринку диспетчерська команда - команда в режимі реального часу оператора системи передачі постачальнику послуг балансування по кожній одиниці постачання послуг з балансування збільшити або зменшити електричне навантаження.

Відповідно до пункту 4.18.2. глави 4.18 розділу IV Правил ринку ОСП може видати учасникам ринку в будь-який час диспетчерські команди та інші розпорядження з метою забезпечення надійної роботи системи, особливо щодо частоти системи, напруги і струму у критичних вузлах та елементах системи передачі відповідно до Кодексу системи передачі.

Відповідно до підпункту 3 пункту 2.2 глави 2 Положення про взаємодію оператора системи передачі та виробника при диспетчерському (оперативно-технологічному) управлінні, що є додатком 6 до Типового договору про надання послуг з диспетчерського (оперативно-технологічного) управління, що є додатком 5 до Кодексу системи передачі, (далі – Положення), при аварійних ситуаціях в ОЕС України черговий диспетчер оператора системи передачі може

дати команду з грифом «аварійно» на завантаження електростанції безпосередньо черговому диспетчеру регіонального диспетчерського центру з наступним повідомленням про це начальника зміни виробника (оператора великих ГЕС/ГАЕС).

Під грифом «аварійно» черговим диспетчером регіонального диспетчерського центру подається команда на зміну навантаження електростанції в межах регульовального діапазону, яку необхідно виконати негайно, незалежно від поточного режиму роботи. Її подання пов'язане з ліквідацією аварійної ситуації в ОЕС України або її частини (регіону). Після ліквідації аварійної ситуації проводиться оптимізація режиму роботи електростанції з урахуванням післяаварійного режиму в ОЕС України або її окремої частини (регіону).

Кодексом системи передачі не визначений термін команда «з операційної безпеки».

В свою чергу, відповідно до пункту 4.19.2 глави 4.19 розділу IV Правил ринку, пропозиція на балансуєчу електричну енергію, яка врегульовує та усуває системні обмеження відповідно до правил, встановлених Кодексом системи передачі, є пропозицією на балансуєчу електричну енергію, для якої було здійснено акцепт з поміткою.

При цьому, відповідно до пункту 4.13.3 глави 4.13 розділу IV Правил ринку у випадку відсутності відповідної заявки/пропозиції на балансуєчу енергію від учасника, обладнання якого підпадає під мережеві обмеження, його графік роботи змінюється за командою диспетчера з оплатою за цінами, що склалась на балансуєчому ринку на відповідний розрахунковий період.

Диспетчерська команда видається ОСП відповідно до результатів алгоритму розрахунку балансуєчого ринку у вигляді активації пропозиції балансуєчої енергії та її деактивації за одним типом активації - запланована активація (scheduled activation).

Команда на заплановану активацію видається ППБ, пропозиції яких активовані за результатами балансуєчого ринку, або поза ранжиром, у тому числі для вирішення мережевих обмежень. Для таких команд акцепт пропозиції може здійснюватися на деякі або на всі одиниці реального часу до кінця розрахункового періоду не пізніше ніж за 12,5 хвилин до одиниці реального часу, з якої діє команда (акцепт пропозиції). Закінченням дії команди вважається або закінчення останньої одиниці реального часу, на який акцептована пропозиція, або деактивація акцепту, якщо відповідна команда видана не пізніше ніж за 12,5 хвилин до одиниці реального часу, з якої перестав діяти акцепт.

Відповідно до розділу V Кодексу системи передачі для забезпечення операційної безпеки системи передачі при роботі в синхронному об'єднанні ОСП спільно з ОСП своєї синхронної області визначає загальний мінімальний набір вимог до роботи системи передачі в синхронному енергооб'єднанні для взаємодії з суміжними енергосистемами, а також для використання відповідних можливостей підключених систем розподілу і Користувачів, обладнання яких знаходиться в оперативному підпорядкуванні ОСП. При цьому забезпечення операційної безпеки є найвищим пріоритетом для ОСП та користувачів системи передачі/розподілу.

Водночас відповідно до п.3.1. глави 3 розділу V КСП ОСП повинен забезпечувати, щоб його система передачі постійно знаходилася в нормальному режимі, і повинен попереджувати та усувати порушення операційної безпеки, для чого ОСП повинен розробляти, готувати і застосовувати коригувальні дії з урахуванням їх доступності, достатності часу і ресурсів, необхідних для їх активації.

Зміна виробництва або споживання електричної енергії в межах області управління ОСП користувачами системи передачі/розподілу при виникненні передаварійного режиму у випадку недостатньої кількості резервів активної потужності, права на вимогу якої має ОСП відповідно до підпункту 3 пункту 8.4.1 глави 8.4 розділу V КСП, також повинна здійснюватися в рамках вищезазначених типів коригувальних заходів.

Перелік коригувальних дій, які можуть застосовуватись ОСП, визначено у главі 4 розділу V КСП, зокрема й перерахунок графіків навантажень одиниць постачання послуг з балансування в області регулювання ОСП.

Відповідно до пункту 5.14.4 глави 5.14 розділу V Правил ринку, такі команди мають бути враховані при розрахунку небалансу електричної енергії (як усереднена диспетчерська команда), а відповідно до пункту 5.13.6 глави 5.13 розділу V Правил ринку бути сплачена за найменшою (у

разі якщо зона системи перебуває в дефіциті) або найбільшою ціною пропозиції на балансуєчу електричну енергію (якщо зона системи перебуває в профіциті), які є вигіднішими за ціну небалансів.

Комісією з проведення перевірки встановлено, що у вересні 2019 року оператором системи передачі здійснювалось надання команд, що не були враховані у розрахунках на балансуєчому ринку та відповідно не були враховані під час розрахунку обсягів небалансу електричної енергії.

Комісією з проведення перевірки здійснений вибірковий аналіз диспетчерських команд, наданих черговим диспетчером ПрАТ «НЕК «Укренерго» до ПрАТ «Укргідроенерго», зокрема «З операційної безпеки» в наступні періоди - 04.09.2019 (20-23 години), 30.10.2019 (9-12, 16-18 години), 31.10.2019 (23-24 години), 02.11.2019 (17-21 години), 06.11.2019 (7-8 години), 07.11.2019 (7-8 години), 08.11.2019 (7-8 години, 18-22 години), 11.11.2019 (7-8 години), 12.11.2019 (7-8 години), 13.11.2019 (7-8 години), 14.11.2019 (7-8 години), 18.11.2019 (7-8, 20-21 години), 29.11.2019 (19-20 години).

Проведеним аналізом встановлено, що **команди** надані черговим диспетчером ПрАТ «НЕК «Укренерго» на завантаження та розвантаження з грифом «з операційної безпеки» **взагалі не враховані у відповідній підсистемі MMS.**

Так у вищезазначені дати та години обсяг не врахованої енергії становить:

Дата	Обсяг енергії на розвантаження, МВт·год	Обсяг енергії на завантаження, МВт·год
04.09.2019	-1 769,234	0,000
30.10.2019	-4 106,743	3 164,236
31.10.2019	-26,833	1 114,024
02.11.2019	-3 416,803	402,815
06.11.2019	0,000	1 629,157
07.11.2019	0,000	2 246,555
08.11.2019	-3 338,448	2 175,033
11.11.2019	0,000	2 371,008
12.11.2019	0,000	1 761,391
13.11.2019	0,000	1 803,395
14.11.2019	0,000	1 682,624
18.11.2019	-3 081,109	1 930,866
29.11.2019	-1 031,778	0,000
Всього по вибраним періодам	-16 770,948	20 281,104

Зміна навантаження ГЕС/ГАЕС відповідно до команд диспетчера з грифом «з операційної безпеки» та команд центрального регулятора САРЧП ОЕС України не враховується у MMS як балансуєча електрична енергія та призводить до збільшення небалансу для ПрАТ «Укргідроенерго», зміни ціни на балансуєчу електричну енергію та ціни небалансів на ринку.

За поясненнями НЕК «УКРЕНЕРГО», наданими листами від 25.02.2020 № 01/7519 та від 24.03.2020 № 01/11235, ОЕС України працює з недостатніми обсягами автоматичного резерву відновлення частоти. В таких умовах забезпечення балансу потужності ОЕС України та підтримання її режиму роботи в межах операційної безпеки здійснюється НЕК «УКРЕНЕРГО» переважно оперативними діями диспетчерського персоналу з використанням резервів потужності, які надаються учасникам балансуєчого ринку електричної енергії.

Водночас, діючий регламент використання резервів потужності в межах балансуєчого ринку не передбачає функції прямої активації команд диспетчера та вимагає значної затримки в часі (не менше 12,5 хвилин). В таких умовах у відповідності до глави 8 «Регулювання частоти та активації потужності» розділу V «Операційна безпека системи» та глави 3 І «Загальні принципи організації диспетчерського (оперативно-технологічного) управління» розділу VII «Диспетчерське (оперативно-технологічне) управління ОЕС України» Кодексу системи передачі, для забезпечення надійності енергосистеми диспетчер НЕК «УКРЕНЕРГО» змушений віддавати команди на негайну зміну навантаження маневреного обладнання для швидкої

ліквідації небалансів потужності, що виникають в ОЕС України під грифом з операційної безпеки.

Всі команди на зміну навантаження електростанцій, що віддані під грифом «з операційної безпеки», реєструються в модулі активації MMS шляхом активації та деактивації відповідних пропозицій ППБ, що зареєстровані в ранжирі балансуючого ринку. Якщо ППБ не надав свої пропозиції на балансуючий ринок відповідно до пунктів 4.10.2 та 4.10.3 Правил ринку, однак мав технічну можливість виконати команду на зміну навантаження, то така електрична енергія не може бути врахована під час здійснення розрахунків як балансуюча енергія, а враховується як позитивний/негативний небаланс.

Крім того, оскільки у зазначений період ПРАТ «УКРГІДРОЕНЕРГО» не було статусу ПДП, НЕК «УКРЕНЕРГО» не мало юридичних підстав враховувати електричну енергію, надану як команда центрального регулятора САРЧП, як балансуюча енергія. Тому такі відхилення від торгового графіка у відповідні години враховані як небаланс.

З огляду на зазначене, Департамент ліцензійного контролю пропонує прийняти постанову, якою:

1. Відповідно до пунктів 11, 12 частини першої статті 17, статті 22 Закону України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг» та статті 77 Закону України «Про ринок електричної енергії», накладити на ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «НАЦІОНАЛЬНА ЕНЕРГЕТИЧНА КОМПАНІЯ «УКРЕНЕРГО» (код ЄДРПОУ 00100227) штраф:

у розмірі 85 000 (вісімдесят п'ять тисяч) гривень за порушення пункту 2.2 Ліцензійних умов з передачі електричної енергії в частині обов'язку ліцензіата здійснювати господарську діяльність відповідно до Закону України «Про ринок електричної енергії», інших нормативно-правових актів, що регулюють функціонування ринку електричної енергії, зокрема Правил ринку, затверджених постановою НКРЕКП від 14 березня 2018 року № 307, а саме в частині неврахування електричної енергії відповідно до пункту 4.19.2, в якості балансуючої енергії, яка врегульовує та усуває системні обмеження.

2. Відповідно до пункту 1 частини першої та пункту 1 частини другої статті 17 Закону України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг», у межах здійснення заходів державного регулювання, зобов'язати АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «НАЦІОНАЛЬНА ЕНЕРГЕТИЧНА КОМПАНІЯ «УКРЕНЕРГО» у строк до **30 квітня 2020 року** здійснити дії щодо врахування в якості балансуючої електричної енергії додатково відпущеної або не відпущеної ПРАТ «УКРГІДРОЕНЕРГО» електричної енергії за результатами виконання диспетчерських команд НЕК «УКРЕНЕРГО», про що у строк до **15 травня 2020 року** письмово повідомити (з наданням належним чином завірених копій підтвердних документів) НКРЕКП та Управління НКРЕКП у м. Києві та Київській області.

3. Зобов'язати ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «НАЦІОНАЛЬНА ЕНЕРГЕТИЧНА КОМПАНІЯ «УКРЕНЕРГО» не допускати порушення підпункту 32 пункту 2.3 Ліцензійних умов з передачі електричної енергії щодо обов'язку ліцензіата придбавати послуги з балансування відповідно до правил ринку на підставі договорів, укладених на основі типового договору, про участь у балансуючому ринку, що затверджується НКРЕКП, зокрема додатка 1 до Правил ринку, затверджених постановою

НКРЕКП від 14 березня 2018 року № 307, яким передбачено проведення розрахунків з СВБ у порядку та в терміни, визначені Правилами ринку, а саме пунктом 7.6.4 Правил ринку щодо здійснення оплати платіжного документа з банківського рахунку АР на банківський рахунок учасника ринку протягом трьох банківських днів з дати направлення рахунка.

**Заступник директора департаменту
– начальник управління ліцензійного
контролю в енергетичному комплексі
та у сфері комунальних послуг
Департаменту ліцензійного контролю -**

О. Кострикін

**НАЦІОНАЛЬНА КОМІСІЯ, ЩО ЗДІЙСНЮЄ ДЕРЖАВНЕ
РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРАХ ЕНЕРГЕТИКИ
ТА КОМУНАЛЬНИХ ПОСЛУГ
(НКРЕКП)**

ПОСТАНОВА

№ _____

Київ

Про накладення штрафу на
НЕК «УКРЕНЕРГО» за
порушення Ліцензійних умов з
передачі електричної енергії та
здійснення заходів державного
регулювання

Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, у результаті розгляду 25 березня 2020 року на засіданні, яке проводилось у формі відкритого слухання, Акта позапланової перевірки від 18 лютого 2020 року № 61, проведеної відповідно до постанови НКРЕКП від 17 січня 2020 року № 196 «Про проведення позапланової виїзної перевірки НЕК «УКРЕНЕРГО» та посвідчення на перевірку від 22 січня 2020 року № 69, встановлено, що ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «НАЦІОНАЛЬНА ЕНЕРГЕТИЧНА КОМПАНІЯ «УКРЕНЕРГО» (код ЄДРПОУ 00100227) порушило Ліцензійні умови провадження господарської діяльності з передачі електричної енергії, затверджених постановою НКРЕКП від 09 листопада 2017 року № 1388 (далі – Ліцензійні умови з передачі електричної енергії), а саме:

пункт 2.2 Ліцензійних умов з передачі електричної енергії в частині обов'язку ліцензіата здійснювати господарську діяльність відповідно до Закону України «Про ринок електричної енергії», інших нормативно-правових актів, що регулюють функціонування ринку електричної енергії, зокрема Правил ринку, затверджених постановою НКРЕКП від 14 березня 2018 року № 307, зокрема:

в частині неврахування електричної енергії відповідно до пункту 4.19.2, в якості балансуєної енергії, яка врегульовує та усуває системні обмеження,

в частині неврахування електричної енергії відповідно до пункту 5.14.2 під час складання розрахунків за небаланс електричної енергії з урахуванням обсягів купівлі-продажу електричної енергії, графіків відпуску/відбору диспетчерських команд балансуючого ринку, цін небалансу електричної енергії і сертифікованих даних комерційного обліку;

підпункт 32 пункту 2.3 Ліцензійних умов з передачі електричної енергії щодо обов'язку ліцензіата придбавати послуги з балансування відповідно до правил ринку на підставі договорів, укладених на основі типового договору, про участь у балансуючому ринку, що затверджується НКРЕКП, зокрема додатка 1 до Правил ринку, затверджених постановою НКРЕКП від 14 березня 2018 року № 307, яким передбачено проведення розрахунків з СВБ у порядку та в терміни, визначені Правилами ринку, а саме пунктом 7.6.4 Правил ринку щодо здійснення оплати платіжного документа з банківського рахунку АР на банківський рахунок учасника ринку протягом трьох банківських днів з дати направлення рахунка.

Відповідно до пунктів 11, 12 частини першої статті 17, статей 19 та 22 Закону України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг» та статті 77 Закону України «Про ринок електричної енергії» Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг,

ПОСТАНОВЛЯЄ:

1. Накласти штраф на ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «НАЦІОНАЛЬНА ЕНЕРГЕТИЧНА КОМПАНІЯ «УКРЕНЕРГО» (код ЄДРПОУ 00100227) у розмірі 85 000 (вісімдесят п'ять тисяч) гривень за порушення пункту 2.2 Ліцензійних умов з передачі електричної енергії в частині обов'язку ліцензіата здійснювати господарську діяльність відповідно до Закону України «Про ринок електричної енергії», інших нормативно-правових актів, що регулюють функціонування ринку електричної енергії, зокрема Правил ринку, затверджених постановою НКРЕКП від 14 березня 2018 року № 307, а саме в частині неврахування електричної енергії відповідно до пункту 4.19.2, в якості балансуючої енергії, яка врегульовує та усуває системні обмеження.

Зазначена сума штрафу має бути сплачена до Державного бюджету України у 30-денний строк з дня одержання копії рішення про накладення штрафу (код бюджетної класифікації 21081100 «Адміністративні штрафи та інші санкції»).

2. Відповідно до пункту 1 частини першої та пункту 1 частини другої статті 17 Закону України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг», у межах здійснення заходів державного регулювання, зобов'язати АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «НАЦІОНАЛЬНА ЕНЕРГЕТИЧНА КОМПАНІЯ

«УКРЕНЕРГО» у строк до 30 квітня 2020 року здійснити дії щодо врахування в якості балансуючої електричної енергії додатково відпущеної або не відпущеної ПРАТ «УКРГІДРОЕНЕРГО» електричної енергії за результатами виконання диспетчерських команд НЕК «УКРЕНЕРГО», про що у строк до 15 травня 2020 року письмово повідомити (з наданням належним чином завірених копій підтвердних документів) НКРЕКП та Управління НКРЕКП у м. Києві та Київській області.

3. Зобов'язати ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «НАЦІОНАЛЬНА ЕНЕРГЕТИЧНА КОМПАНІЯ «УКРЕНЕРГО» не допускати порушення підпункту 32 пункту 2.3 Ліцензійних умов з передачі електричної енергії щодо обов'язку ліцензіата придбавати послуги з балансування відповідно до правил ринку на підставі договорів, укладених на основі типового договору, про участь у балансуючому ринку, що затверджується НКРЕКП, зокрема додатка 1 до Правил ринку, затверджених постановою НКРЕКП від 14 березня 2018 року № 307, яким передбачено проведення розрахунків з СВБ у порядку та в терміни, визначені Правилами ринку, а саме пунктом 7.6.4 Правил ринку щодо здійснення оплати платіжного документа з банківського рахунку АР на банківський рахунок учасника ринку протягом трьох банківських днів з дати направлення рахунка.

Голова НКРЕКП

В. Тарасюк

МП

Копію постанови про накладення штрафу надіслано (отримав)

(дата надіслання, посада, прізвище, ім'я, по батькові особи, яка отримала копію постанови)

«__» _____ 20__ року

_____

«___» _____ 2020 р.

Обґрунтування
до проекту рішення НКРЕКП «Про накладення штрафу
на НЕК «УКРЕНЕРГО» за порушення Ліцензійних умов провадження
господарської діяльності з передачі електричної енергії»

Комісією НКРЕКП з перевірки, на підставі постанови НКРЕКП від 17 січня 2020 року № 196 «Про проведення позапланової виїзної перевірки дотримання НЕК «УКРЕНЕРГО» Ліцензійних умов з передачі електричної енергії», з урахуванням листа Державної регуляторної служби України від 21 грудня 2019 року № 9476/0/20-19, посвідчення на проведення позапланової виїзної перевірки від 22 січня 2020 року № 69 було проведено позапланову виїзну перевірку в частині виконання ПРИВАТНИМ АКЦІОНЕРНИМ ТОВАРИСТВОМ «НАЦІОНАЛЬНА ЕНЕРГЕТИЧНА КОМПАНІЯ «УКРЕНЕРГО» (код ЄДРПОУ 00100227) Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з передачі електричної енергії, затверджених постановою НКРЕКП від 09 листопада 2017 року № 1388 (далі – Ліцензійні умови з передачі), за результатами якої складено [Акт від 18 лютого 2020 року № 61](#), який розміщено на офіційному веб-сайті НКРЕКП в мережі Інтернет.

Перевірка ліцензованої діяльності ПРИВАТНОГО АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «НАЦІОНАЛЬНА ЕНЕРГЕТИЧНА КОМПАНІЯ «УКРЕНЕРГО» (далі – НЕК «УКРЕНЕРГО», Товариство, ліцензіат) здійснювалась за період діяльності з 01 липня 2019 року по 04 лютого 2020 року.

НЕК «УКРЕНЕРГО» листом від 25.02.2020 № 01/7519 надало свої пояснення щодо виявлених та зафіксованих Актом позапланової перевірки від [18 лютого 2020 року № 61](#) порушень.

Так, зазначеним Актом позапланової перевірки встановлено наступні порушення:

№ п/п	Виявлене порушення	Суть порушення
1	підпункту 32 пункту 2.3 Ліцензійних умов з передачі	щодо обов'язку ліцензіата придбавати послуги з балансування відповідно до правил ринку на підставі договорів, укладених на основі типового договору, про участь у балансуєчому ринку, що затверджується НКРЕКП, зокрема додатком 1 до Правил ринку, затверджених постановою НКРЕКП від 14 березня 2018 року № 307, яким передбачено проведення розрахунків з СВБ у порядку та в терміни, визначені Правилами ринку, а саме пунктом 7.6.4 Правил ринку, щодо здійснення оплати платіжного документа з банківського рахунку АР на банківський рахунок учасника ринку протягом трьох банківських днів з дати направлення рахунка <i>(Акт, стор. 4 - 9)</i>

Щодо звернення від Відокремленого підрозділу «Енергоатом – Трейдинг» ДП «НАЕК «ЕНЕРГОАТОМ»

Згідно із вимогами пункту 1 статті 75 Закону України «Про ринок електричної енергії» розрахунки за електричну енергію та послуги, що надаються на ринку електричної енергії, між учасниками цього ринку здійснюються в грошовій формі відповідно до укладених договорів у

порядку, визначеному цим Законом, правилами ринку, правилами ринку "на добу наперед" та внутрішньодобового ринку.

Згідно із пунктом 4 статті 75 Закону України «Про ринок електричної енергії» постачальники послуг з балансування та сторони, відповідальні за баланс, у яких виникли зобов'язання перед оператором системи передачі в результаті діяльності на балансуєчому ринку, вносять плату за електричну енергію виключно на поточний рахунок із спеціальним режимом використання оператора системи передачі в одному з уповноважених банків.

Водночас, кошти з поточного рахунка із спеціальним режимом використання оператора системи передачі перераховуються відповідно до правил ринку на поточні рахунки постачальників послуг з балансування та сторін, відповідальних за баланс, крім електропостачальників.

Згідно п.7.6.4. Правил ринку затверджених Постановою НКРЕКП від 14 березня 2018 року № 307 оплата платіжного документа з банківського рахунку АР на банківський рахунок учасника ринку здійснюється **протягом трьох банківських днів з дати направлення рахунка.**

Комісією з проведення перевірки встановлено наступне:

НЕК «Укренерго» 07 серпня 2019 року в АТ «Ощадбанк» було відкрито **поточний рахунок із спеціальним режимом використання** для здійснення розрахунків - №26032300813715 в гривні (UA583004650000026032300813715).

Між НЕК «Укренерго» як оператором системи передачі, адміністратором розрахунків (далі – ОСП, АР) та ВП «Енергоатом – Трейдинг» ДП «НАЕК «ЕНЕРГОАТОМ», як стороною відповідальною за баланс (далі - СВБ) укладено Договір про врегулювання небалансів електричної енергії від 17.04.2019 №0063-01012/21-150-08-19-00025.

У системі MMS **23.10.2019** були **сформовані рахунки-фактури** за електричну енергію для врегулювання небалансів за період з 01.10.2019 по 10.10.2019 (I декада жовтня 2019 року) на суму 26 364 704,51 грн (з врахуванням ПДВ).

ВП «Енергоатом – Трейдинг» ДП «НАЕК «ЕНЕРГОАТОМ» направлено до НЕК «Укренерго» лист від **24.10.2019** №50-05/1675 щодо оплати рахунків-фактур за небаланси за Договором (вх. НЕК «Укренерго» №48250/01 від 24.10.2019).

Оплата повинна була проведена протягом трьох банківських днів, тобто, до **29.10.2019**.

У системі MMS **02.11.2019** були **сформовані рахунки-фактури** за електричну енергію для **врегулювання небалансів** за період з 11.10.2019 по 20.10.2019 (II декада жовтня 2019 року) на суму 66 248 954,22 грн (з врахуванням ПДВ).

ВП «Енергоатом – Трейдинг» ДП «НАЕК «ЕНЕРГОАТОМ» направлено до НЕК «Укренерго» лист від **04.11.2019** №50-05/1723 щодо оплати рахунків-фактур за небаланси за Договором (вх. НЕК «Укренерго» №50376/01 від 04.11.2019).

Оплата повинна була проведена протягом трьох банківських днів – до **07.11.2019**.

Станом на **08.11.2019** НЕК «Укренерго» не здійснено розрахунків за електричну енергію для врегулювання небалансів за I та II декаду жовтня 2019 року.

Комісією з проведення перевірки встановлено, що протягом періоду з 23.10.2019 по 08.11.2019 **середній залишок** на рахунку UA583004650000026032300813715 для проведення розрахунків на балансуєчому ринку становив – **205 139 364,9** грн, при цьому НЕК «Укренерго» **проведено виплат сторонам відповідальним за баланс (далі – СВБ) та постачальників послуг з балансування (далі – ППБ) на суму – 1 193 790 670,79** грн та отримано від СВБ та ППБ коштів на суму – 740 144 850,35 грн.

При цьому, згідно із випискою по рахунку UA583004650000026032300813715 за період з 01.11.2019 по 01.11.2019 - вхідний залишок на рахунку становив 9 482 112,96 грн, Д-т 0,00 грн, К-т 131 289,40 грн, вихідний залишок 9 613 402,36 грн.

Інформація про залишок коштів на рахунку UA583004650000026032300813715 в період з 23.10.2019 по 08.11.2019

Дата	ДТ(+)	КТ (-)	Залишок на рахунку, грн
23.10.2019	131 643 256,72	1 862 844,26	353 720 328,86
24.10.2019	138 787 513,82	11 175 017,98	226 107 833,02
25.10.2019	35 914 387,10	350 222 304,82	540 415 750,74
26.10.2019	0,00	0,00	540 415 750,75
27.10.2019	0,00	0,00	540 415 750,76
28.10.2019	56 656 613,91	58 140 321,44	541 899 458,00
29.10.2019	291 329 068,26	7 488 232,81	258 058 622,82
30.10.2019	255 371 588,04	649 593,64	3 336 628,42
31.10.2019	0,00	304 491,54	3 641 119,96
01.11.2019	226 748,66	6 067 741,66	9 482 112,96
02.11.2019	0,00	0,00	9 482 112,97
03.11.2019	0,00	0,00	9 482 112,98
04.11.2019	0,00	131 289,40	9 613 402,36
05.11.2019	444844,36	112 467 953,45	121 636 511,45
06.11.2019	54 042 630,17	189 745 058,54	257 338 939,82
07.11.2019	226 184 867,76	1 758 618,85	32 912 690,91
08.11.2019	3 633 996,35	131 381,96	29 410 076,52

Фактично платежі НЕК «Укренерго» на користь ВП «Енергоатом-Треїдинг» ДП «НАЕК «ЕНЕРГОАТОМ» за електричну енергію з метою врегулювання небалансів (за період 01-10.10.2019 та 11.10-20.10.2019) були проведені **15.11.2019** та **25.11.2019** відповідно.

Дата платежу	Призначення платежу	Сума , грн з ПДВ
за е/е з метою врегулювання небалансів (за 01-10.10.2019)		
15.11.2019	згідно р/ф 2310201900056 від 23.10.2019	293 464,40
15.11.2019	згідно р/ф 2310201902546 від 23.10.2019	1 329 644,82
15.11.2019	згідно р/ф 2310201902271 від 23.10.2019	1 543 838,44
15.11.2019	згідно р/ф 2310201900336 від 23.10.2019	1 696 743,36
15.11.2019	згідно р/ф 2310201900614 від 23.10.2019	2 938 093,26
15.11.2019	згідно р/ф 2310201901441 від 23.10.2019	3 048 458,52
15.11.2019	згідно р/ф 2310201901165 від 23.10.2019	3 141 486,65
15.11.2019	згідно р/ф 2310201901994 від 23.10.2019	3 468 704,11
15.11.2019	згідно р/ф 2310201901717 від 23.10.2019	3 878 419,26
15.11.2019	згідно р/ф 2310201900890 від 23.10.2019	5 025 851,69
		26 364 704,51
за е/е з метою врегулювання небалансів (за 11-20.10.2019)		
25.11.2019	згідно р/ф 0211201901028 від 02.11.2019	1 602 560,93
25.11.2019	згідно р/ф 0211201902136 від 02.11.2019	2 165 323,98
25.11.2019	згідно р/ф 0211201901582 від 02.11.2019	2 737 861,09
25.11.2019	згідно р/ф 0211201900476 від 02.11.2019	2 865 794,26
25.11.2019	згідно р/ф 0211201901305 від 02.11.2019	3 622 671,83
25.11.2019	згідно р/ф 0211201901859 від 02.11.2019	4 470 527,52
25.11.2019	згідно р/ф 0211201902413 від 02.11.2019	7 821 255,22
25.11.2019	згідно р/ф 0211201900752 від 02.11.2019	10 244 790,41
25.11.2019	згідно р/ф 0211201902690 від 02.11.2019	10 758 608,93
25.11.2019	згідно р/ф 0211201900200 від 02.11.2019	19 959 560,06
		66 248 954,23
	ВСЬОГО	92 613 658,74

Комісією з проведення перевірки встановлено, що НЕК «Укренерго» було здійснено оплату рахунків за електричну енергію з метою врегулювання небалансів на користь ВП

«Енергоатом-Трейдинг» ДП «НАЕК «ЕНЕРГОАТОМ» з банківського рахунку АР за період **01-10.10.2019** через 16 банківських днів з дати направлення рахунка (тобто із перевищенням на **13 банківських днів** від встановленого триденного терміну оплати), а за період **11-20.10.2019** через 15 банківських днів з дати направлення рахунка (тобто із перевищенням на **12 банківських днів** від встановленого триденного терміну оплати).

поясненням НЕК «УКРЕНЕРГО» наданими листом від 25.02.2020 № 01/7519 неможливість здійснення своєчасних розрахунків з ППБ та СВБ, є наслідком заборгованості перед оператором системи передачі СВБ, які виникли з початку роботи нового ринку електроенергії.

При цьому, відповідно до ст. 75 Закону України «Про ринок електричної енергії» ППБ та СВБ, у яких виникли зобов'язання перед оператором системи передачі в результаті діяльності на балансуєчому ринку, вносять плату за електричну енергію виключно на поточний рахунок із спеціальним режимом використання оператора системи передачі в одному з уповноважених банків. Водночас, кошти з поточного рахунку із спеціальним режимом використання оператора системи передачі перераховуються відповідно до правил ринку, зокрема, на поточні рахунки ППБ та СВБ, крім електропостачальників.

Таким чином, оператор системи передачі може розраховуватись з ППБ та СВБ, виключно з поточного рахунку із спеціальним режимом використання. При цьому оператор системи передачі може вносити на свій поточний рахунок із спеціальним режимом використання кошти з власного поточного рахунку, лише з метою здійснення розрахунків з ППБ та СВБ під час врегулювання системних обмежень.

Крім того, враховуючи принцип недискримінаційності, вся наявна сума на поточному рахунку зі спеціальним режимом використання ОСП розподіляється всім ППБ та СВБ, яким НЕК «УКРЕНЕРГО» заборгувало за цей період, пропорційно до суми боргу кожної СВБ та/або ППБ та відповідно до наданих рахунків на оплату і проведених оплат з боку СВБ та/або ППБ.

пункту 2.2 Ліцензійних умов з передачі

в частині обов'язку ліцензіата здійснювати господарську діяльність відповідно до Закону України «Про ринок електричної енергії», інших нормативно-правових актів, що регулюють функціонування ринку електричної енергії, а саме не врахування відповідно до пункту 4.19.2 Правил ринку в якості балансуєчої енергії, яка врегулює та усуває системні обмеження, та відповідно до пункту 5.14.2 Правил ринку в частині не врахування під час складання розрахунків за небаланс електричної енергії з урахуванням обсягів купівлі-продажу електричної енергії, графіків відпуску/відбору диспетчерських команд балансуєчого ринку, цін небалансу електричної енергії і сертифікованих даних комерційного обліку

(Акт, стор. 10-13)

Щодо звернення ПРАТ «УКРГІДРОЕНЕРГО»

Відповідно до п. 1.1.2. Правил ринку диспетчерська команда - команда в режимі реального часу оператора системи передачі постачальнику послуг балансування по кожній одиниці постачання послуг з балансування збільшити або зменшити електричне навантаження.

Відповідно до пункту 4.18.2. глави 4.18 розділу IV Правил ринку ОСП може видати учасникам ринку в будь-який час диспетчерські команди та інші розпорядження з метою забезпечення надійної роботи системи, особливо щодо частоти системи, напруги і струму у критичних вузлах та елементах системи передачі відповідно до Кодексу системи передачі.

Відповідно до підпункту 3 пункту 2.2 глави 2 Положення про взаємодію оператора системи передачі та виробника при диспетчерському (оперативно-технологічному) управлінні, що є додатком 6 до Типового договору про надання послуг з диспетчерського (оперативно-технологічного) управління, що є додатком 5 до Кодексу системи передачі, (далі – Положення), при аварійних ситуаціях в ОЕС України черговий диспетчер оператора системи передачі може

дати команду з грифом «аварійно» на завантаження електростанції безпосередньо черговому диспетчеру регіонального диспетчерського центру з наступним повідомленням про це начальника зміни виробника (оператора великих ГЕС/ГАЕС).

Під грифом «аварійно» черговим диспетчером регіонального диспетчерського центру подається команда на зміну навантаження електростанції в межах регульовального діапазону, яку необхідно виконати негайно, незалежно від поточного режиму роботи. Її подання пов'язане з ліквідацією аварійної ситуації в ОЕС України або її частини (регіону). Після ліквідації аварійної ситуації проводиться оптимізація режиму роботи електростанції з урахуванням післяаварійного режиму в ОЕС України або її окремої частини (регіону).

Кодексом системи передачі не визначений термін команда «з операційної безпеки».

В свою чергу, відповідно до пункту 4.19.2 глави 4.19 розділу IV Правил ринку, пропозиція на балансуєчу електричну енергію, яка врегульовує та усуває системні обмеження відповідно до правил, встановлених Кодексом системи передачі, є пропозицією на балансуєчу електричну енергію, для якої було здійснено акцепт з поміткою.

При цьому, відповідно до пункту 4.13.3 глави 4.13 розділу IV Правил ринку у випадку відсутності відповідної заявки/пропозиції на балансуєчу енергію від учасника, обладнання якого підпадає під мережеві обмеження, його графік роботи змінюється за командою диспетчера з оплатою за цінами, що склалась на балансуєчому ринку на відповідний розрахунковий період.

Диспетчерська команда видається ОСП відповідно до результатів алгоритму розрахунку балансуєчого ринку у вигляді активації пропозиції балансуєчої енергії та її деактивації за одним типом активації - запланована активація (scheduled activation).

Команда на заплановану активацію видається ППБ, пропозиції яких активовані за результатами балансуєчого ринку, або поза ранжиром, у тому числі для вирішення мережевих обмежень. Для таких команд акцепт пропозиції може здійснюватися на деякі або на всі одиниці реального часу до кінця розрахункового періоду не пізніше ніж за 12,5 хвилин до одиниці реального часу, з якої діє команда (акцепт пропозиції). Закінченням дії команди вважається або закінчення останньої одиниці реального часу, на який акцептована пропозиція, або деактивація акцепту, якщо відповідна команда видана не пізніше ніж за 12,5 хвилин до одиниці реального часу, з якої перестав діяти акцепт.

Відповідно до розділу V Кодексу системи передачі для забезпечення операційної безпеки системи передачі при роботі в синхронному об'єднанні ОСП спільно з ОСП своєї синхронної області визначає загальний мінімальний набір вимог до роботи системи передачі в синхронному енергооб'єднанні для взаємодії з суміжними енергосистемами, а також для використання відповідних можливостей підключених систем розподілу і Користувачів, обладнання яких знаходиться в оперативному підпорядкуванні ОСП. При цьому забезпечення операційної безпеки є найвищим пріоритетом для ОСП та користувачів системи передачі/розподілу.

Водночас відповідно до п.3.1. глави 3 розділу V КСП ОСП повинен забезпечувати, щоб його система передачі постійно знаходилася в нормальному режимі, і повинен попереджувати та усувати порушення операційної безпеки, для чого ОСП повинен розробляти, готувати і застосовувати коригувальні дії з урахуванням їх доступності, достатності часу і ресурсів, необхідних для їх активації.

Зміна виробництва або споживання електричної енергії в межах області управління ОСП користувачами системи передачі/розподілу при виникненні передаварійного режиму у випадку недостатньої кількості резервів активної потужності, права на вимогу якої має ОСП відповідно до підпункту 3 пункту 8.4.1 глави 8.4 розділу V КСП, також повинна здійснюватися в рамках вищезазначених типів коригувальних заходів.

Перелік коригувальних дій, які можуть застосовуватись ОСП, визначено у главі 4 розділу V КСП, зокрема й перерахунок графіків навантажень одиниць постачання послуг з балансування в області регулювання ОСП.

Відповідно до пункту 5.14.4 глави 5.14 розділу V Правил ринку, такі команди мають бути враховані при розрахунку небалансу електричної енергії (як усереднена диспетчерська команда), а відповідно до пункту 5.13.6 глави 5.13 розділу V Правил ринку бути сплачена за найменшою (у

разі якщо зона системи перебуває в дефіциті) або найбільшою ціною пропозиції на балансуєчу електричну енергію (якщо зона системи перебуває в профіциті), які є вигіднішими за ціну небалансів.

Комісією з проведення перевірки встановлено, що у вересні 2019 року оператором системи передачі здійснювалось надання команд, що не були враховані у розрахунках на балансуєчому ринку та відповідно не були враховані під час розрахунку обсягів небалансу електричної енергії.

Комісією з проведення перевірки здійснений вибірковий аналіз диспетчерських команд, наданих черговим диспетчером ПрАТ «НЕК «Укренерго» до ПрАТ «Укргідроенерго», зокрема «З операційної безпеки» в наступні періоди - 04.09.2019 (20-23 години), 30.10.2019 (9-12, 16-18 години), 31.10.2019 (23-24 години), 02.11.2019 (17-21 години), 06.11.2019 (7-8 години), 07.11.2019 (7-8 години), 08.11.2019 (7-8 години, 18-22 години), 11.11.2019 (7-8 години), 12.11.2019 (7-8 години), 13.11.2019 (7-8 години), 14.11.2019 (7-8 години), 18.11.2019 (7-8, 20-21 години), 29.11.2019 (19-20 години).

Проведеним аналізом встановлено, що **команди** надані черговим диспетчером ПрАТ «НЕК «Укренерго» на завантаження та розвантаження з грифом «з операційної безпеки» **взагалі не враховані у відповідній підсистемі MMS.**

Так у вищезазначені дати та години обсяг не врахованої енергії становить:

Дата	Обсяг енергії на розвантаження, МВт·год	Обсяг енергії на завантаження, МВт·год
04.09.2019	-1 769,234	0,000
30.10.2019	-4 106,743	3 164,236
31.10.2019	-26,833	1 114,024
02.11.2019	-3 416,803	402,815
06.11.2019	0,000	1 629,157
07.11.2019	0,000	2 246,555
08.11.2019	-3 338,448	2 175,033
11.11.2019	0,000	2 371,008
12.11.2019	0,000	1 761,391
13.11.2019	0,000	1 803,395
14.11.2019	0,000	1 682,624
18.11.2019	-3 081,109	1 930,866
29.11.2019	-1 031,778	0,000
Всього по вибраним періодам	-16 770,948	20 281,104

Зміна навантаження ГЕС/ГАЕС відповідно до команд диспетчера з грифом «з операційної безпеки» та команд центрального регулятора САРЧП ОЕС України **не враховується у MMS як балансуєча електрична енергія** та призводить до збільшення небалансу для ПрАТ «Укргідроенерго», **зміни ціни на балансуєчу електричну енергію та ціни небалансів на ринку.**

За поясненням НЕК «УКРЕНЕРГО» наданими листом від 25.02.2020 № 01/7519 ОЕС України працює з недостатніми обсягами автоматичного резерву відновлення частоти. В таких умовах забезпечення балансу потужності ОЕС України та підтримання її режиму роботи в межах операційної безпеки здійснюється НЕК «УКРЕНЕРГО» переважно оперативними діями диспетчерського персоналу з використанням резервів потужності, які надаються учасникам балансуєчого ринку електричної енергії.

Водночас, діючий регламент використання резервів потужності в межах балансуєчого ринку не передбачає функції прямої активації команд диспетчера та вимагає значної затримки в часі (не менше 12,5 хвилин). В таких умовах у відповідності до глави 8 «Регулювання частоти та активації потужності» розділу V «Операційна безпека системи» та глави 3 І «Загальні принципи організації диспетчерського (оперативно-технологічного) управління» розділу VII «Диспетчерське (оперативно-технологічне) управління ОЕС України» Кодексу системи передачі, для забезпечення надійності енергосистеми диспетчер НЕК «УКРЕНЕРГО» змушений віддавати команди на негайну зміну навантаження маневреного обладнання для швидкої

ліквідації небалансів потужності, що виникають в ОЕС України під грифом з операційної безпеки.

Всі команди на зміну навантаження електростанцій, що віддані під грифом «з операційної безпеки», реєструються в модулі активації MMS шляхом активації та деактивації відповідних пропозицій ППБ, що зареєстровані в ранжирі балансуючого ринку. Якщо ППБ не надав свої пропозиції на балансуючий ринок відповідно до пунктів 4.10.2 та 4.10.3 Правил ринку, однак мав технічну можливість виконати команду на зміну навантаження, то така електрична енергія не може бути врахована під час здійснення розрахунків як балансуюча енергія, а враховується як позитивний/негативний небаланс.

З огляду на зазначене, Департамент ліцензійного контролю пропонує прийняти постанову, якою:

Відповідно до пунктів 11, 12 частини першої статті 17, статті 22 Закону України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг» та статті 77 Закону України «Про ринок електричної енергії», накладити штраф у розмірі 85 000 (вісімдесят п'ять тисяч) гривень на ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «НАЦІОНАЛЬНА ЕНЕРГЕТИЧНА КОМПАНІЯ «УКРЕНЕРГО» за порушення Ліцензійних умов з передачі електричної енергії.

Голова Комісії з перевірки

А. Усенко

ПОГОДЖЕНО:

**Директор Департаменту
ліцензійного контролю**

Я. Зеленюк

**НАЦІОНАЛЬНА КОМІСІЯ, ЩО ЗДІЙСНЮЄ ДЕРЖАВНЕ
РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРАХ ЕНЕРГЕТИКИ
ТА КОМУНАЛЬНИХ ПОСЛУГ
(НКРЕКП)**

ПОСТАНОВА

№ _____

Київ

Про накладення штрафу на
НЕК «УКРЕНЕРГО» за порушення
Ліцензійних умов з передачі
електричної енергії

Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, у результаті розгляду 20 березня 2020 року на засіданні, яке проводилось у формі відкритого слухання, Акта позапланової перевірки від 18 лютого 2020 року № 61, проведеної відповідно до постанови НКРЕКП від 17 січня 2020 року № 196 «Про проведення позапланової виїзної перевірки НЕК «УКРЕНЕРГО» та посвідчення на перевірку від 22 січня 2020 року № 69, встановлено, що ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «НАЦІОНАЛЬНА ЕНЕРГЕТИЧНА КОМПАНІЯ «УКРЕНЕРГО» (код ЄДРПОУ 00100227) порушило Ліцензійні умови провадження господарської діяльності з передачі електричної енергії, затверджених постановою НКРЕКП від 09 листопада 2017 року № 1388 (далі – Ліцензійні умови з передачі електричної енергії), а саме:

пункт 2.2 Ліцензійних умов з передачі електричної енергії в частині обов'язку ліцензіата здійснювати господарську діяльність відповідно до Закону України «Про ринок електричної енергії», інших нормативно-правових актів, що регулюють функціонування ринку електричної енергії, а саме не врахування відповідно до пункту 4.19.2 Правил ринку в якості балансууючої енергії, яка врегульовує та усуває системні обмеження, та відповідно до пункту 5.14.2 Правил ринку в частині не врахування під час складання розрахунків за небаланс електричної енергії з урахуванням обсягів купівлі-продажу електричної енергії, графіків відпуску/відбору диспетчерських команд балансууючого ринку, цін небалансу електричної енергії і сертифікованих даних комерційного обліку;

підпункт 32 пункту 2.3 Ліцензійних умов з передачі електричної енергії щодо обов'язку ліцензіата придбавати послуги з балансування відповідно до правил ринку на підставі договорів, укладених на основі типового договору, про участь у балансуєчому ринку, що затверджується НКРЕКП, зокрема додатком 1 до Правил ринку, затверджених постановою НКРЕКП від 14 березня 2018 року № 307, яким передбачено проведення розрахунків з СВБ у порядку та в терміни, визначені Правилами ринку, а саме пунктом 7.6.4 Правил ринку, щодо здійснення оплати платіжного документа з банківського рахунку АР на банківський рахунок учасника ринку протягом трьох банківських днів з дати направлення рахунка.

Відповідно до пунктів 11, 12 частини першої статті 17, статей 19 та 22 Закону України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг» та статті 77 Закону України «Про ринок електричної енергії» Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг,

ПОСТАНОВЛЯЄ:

1. Накласти штраф у розмірі 85 000 (вісімдесят п'ять тисяч) гривень на ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «НАЦІОНАЛЬНА ЕНЕРГЕТИЧНА КОМПАНІЯ «УКРЕНЕРГО» (код ЄДРПОУ 00100227) за порушення:

пункту 2.2 Ліцензійних умов з передачі електричної енергії в частині обов'язку ліцензіата здійснювати господарську діяльність відповідно до Закону України «Про ринок електричної енергії», інших нормативно-правових актів, що регулюють функціонування ринку електричної енергії, а саме не врахування відповідно до пункту 4.19.2 Правил ринку в якості балансуєчої енергії, яка врегульовує та усуває системні обмеження, та відповідно до пункту 5.14.2 Правил ринку в частині не врахування під час складання розрахунків за небаланс електричної енергії з урахуванням обсягів купівлі-продажу електричної енергії, графіків відпуску/відбору диспетчерських команд балансуєчого ринку, цін небалансу електричної енергії і сертифікованих даних комерційного обліку;

підпункту 32 пункту 2.3 Ліцензійних умов з передачі електричної енергії щодо обов'язку ліцензіата придбавати послуги з балансування відповідно до правил ринку на підставі договорів, укладених на основі типового договору, про участь у балансуєчому ринку, що затверджується НКРЕКП, зокрема додатком 1 до Правил ринку, затверджених постановою НКРЕКП від 14 березня 2018 року № 307, яким передбачено проведення розрахунків з СВБ у порядку та в терміни, визначені Правилами ринку, а саме пунктом 7.6.4 Правил ринку, щодо здійснення оплати платіжного документа з банківського рахунку АР на банківський рахунок учасника ринку протягом трьох банківських днів з дати направлення рахунка.

Зазначена сума штрафу має бути сплачена до Державного бюджету України у 30-денний строк з дня одержання копії рішення про накладення штрафу (код бюджетної класифікації 21081100 «Адміністративні штрафи та інші санкції»).

Голова НКРЕКП

В. Тарасюк